

הלכות שבת פרק יב

פרק יב

המבעיר עד המוציא מרשות לרשות

[לז] מבעיר

אב המלאכה

א.

המבעיר כל שהוא חייב.

והוא שיהא צריך לאפר, אבל אם הבעיר דרך השחתה - פטור, מפני שהוא מקלקל.

והמבעיר גדישו של חבירו, או השורף דירתו - חייב, אף על פי שהוא משחית, מפני שכוונתו להינקם משונאו, והרי נתקררה דעתו ושככה חמתו, ונעשה כקורע על מתו או בחמתו שהוא חייב, וכחובל בחבירו בשעת מריבה, שכל אלו מתקנין הן אצל יצרן הרע.

וכן, המדליק את הנר או את העצים, בין להתחמם בין להאיר - הרי זה חייב.

תולדות מבעיר

המחמם את הברזל כדי לצרפו במים - הרי זה תולדת מבעיר וחייב:

[לח] מכבה

אב המלאכה

ב.

המכבה כל שהוא חייב.

אחד המכבה את הנר ואחד המכבה הגחלת של עץ.

אבל המכבה גחלת של מתכת - פטור.

ואם נתכוון לצרף - חייב, שכן לוטשי הברזל עושין, מחימין את הברזל עד שייעשה גחלת, ומכבין אותו במים כדי לחסמו, וזה הוא "לצרף" שהעושה אותו חייב, והוא תולדת המכבה.

ומותר לכבות גחלת של מתכת ברשות הרבים בשביל שלא יזקו בה רבים.

שמן בנר

הנותן שמן לתוך הנר הדלוק - חייב משום מבעיר.

והמסתפק מן השמן שבנר - חייב משום מכבה:

דליקה בשבת

ג.

דליקה שנפלה בשבת, המכבה אותה מפני איבוד הממון חייב, שאין איבוד ממון דוחה שבת אלא איבוד נפשות.

לפיכך יצאו בני אדם כדי שלא ימותו, ויניחו האש תלהט, ואפילו שורפת כל המדינה כולה:

ומותר לעשות מחיצה בכל הכלים, בין מלאים בין ריקנים, כדי שלא תעבור הדליקה.

אפילו כלי חרש חדשים מלאים מים עושין מהן מחיצה, אף על פי שודאי מתבקעין ומכבין, שגרם כיבוי מותר.

וכופין קערה על גבי הנר בשביל שלא תאחז בקורה:

תיבה שידה ומגדל שאחז בהן האור, מביא עור גדי וכיוצא בו מדברים שאין האור מלהטת אותן, ופורשו על הקצה שעדיין לא נשרף, כדי שלא תעבור לו האש:

טלית שאחז בה האור - פושטה ומתכסה בה, ואם כבתה כבתה.
וכן, ספר תורה שאחז בו האור - פושטו וקורא בו, ואם כבה כבה.
ונותן מים מן הצד שעדיין לא נתלית בו האור, ואם כבתה כבתה.
שכח נר דלוק על גבי הטבלה - נוער את הטבלה והוא נופל, ואם כבה כבה.
אבל אם הניחו מבערב, אף על פי שכבה אסור לטלטלה:

נכרי שבא לכבות, אין אומרין לו "כבה" או "אל תכבה", מפני שאין שביתתו עלינו.

אבל קטן שבא לכבות - אין שומעין לו,

והוא שיהיה עושה על דעת אביו,

אבל מדעת עצמו - אין בית דין מצווין עליו להפרישו.

ובדליקה התיירו לומר, "כל המכבה אינו מפסיד":

[ל"ט] הוצאה מרשות לרשות

אב מלאכה

ח.

ההוצאה מרשות לרשות מלאכה מאכות המלאכות היא.
ואף על פי שדבר זה עם כל גופי תורה מפי משה מסיני נאמרו, הרי הוא
אומר בתורה "איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקודש ויכלא העם
מהביא" (שמות ל"ד:ר) - הא למדת שההבאה מלאכה קורא אותה.
וכן למדו מפי השמועה שהמעביר ברשות הרבים מתחילת ארבע לסוף
ארבע, הרי הוא כמוציא מרשות לרשות וחייב:

ט.

אין המוציא מרשות לרשות חייב עד שיוציא כשיעור המועיל מרשות היחיד
לרשות הרבים או מרשות הרבים לרשות היחיד,
ויעקור מרשות זו ויניח ברשות שניה. אבל אם עקר ולא הניח, או הניח ולא
עקר, או שהוציא פחות מכשיעור - פטור.
וכן, המעביר מתחילת ארבע לסוף ארבע ברשות הרבים, אינו חייב עד
שיעקור כשיעור מצד זה ויניחו בצד אחרת:

תולדות הוצאה

י.

הזורק מרשות לרשות, או המושיט - הרי זה תולדת המוציא וחייב.
וכן, הזורק או המושיט מתחילת ארבע לסוף ארבע, הרי זה תולדת המוציא
וחייב.

והזורק כלאחר יד פטור:

יא.

המוציא מקצת החפץ מרשות משתי רשויות אלו לרשות שניה - פטור, עד שיוציא את כל החפץ כולו מרשות זו לרשות זו.
קופה שהיא מליאה חפצין, אפילו מליאה חרדל, והוציא רובה מרשות זו לרשות זו - פטור, עד שיוציא את כל הקופה.
וכן כל הדומה לזה, שהכלי משים כל שיש בו כחפץ אחד:

כיצד הוציא

יב.

המוציא בין בימינו בין בשמאלו או בתוך חיקו, או שיצא במעות צרורין לו בסדינו - חייב, מפני שהוציא כדרך המוציאין.
וכן, המוציא על כתיפו חייב, אף על פי שהמשוי למעלה מעשרה טפחים ברשות הרבים, שכן היה משוי בני קהת במשכן למעלה מעשרה, שנאמר **"בכתף ישאו"** (במדבר ז' ט'), וכל המלאכות ממשכן לומדין אותן:

יג.

אבל המוציא לאחר ידו, ברגלו, בפיו ובמרפקו, באזנו ובשערו, ובכיס שתפור בבגדו ופי הכיס למטה, בין בגד ובגד, בפי בגדו, במנעלו ובסנדלו, פטור - שלא הוציא כדרך המוציאין:

יד.

המוציא משוי על ראשו,

אם היה משוי כבד, כגון שק מלא או תיבה ומגדל וכיוצא בהן, שהוא משים על ראשו ותופס בידו - חייב, שכן דרך המוציאת, ונמצא כמוציא על כתיפו או בידו.

אבל אם לקח חפץ קל, כגון שהניח בגד או סכין או ספר על ראשו, והוציאו והוא אינו אוחז בידיו - הרי זה פטור, שלא הוציא כדרך המוציאת, שאין דרך רוב העולם להוציא החפצין מונחין על ראשיהן.

ד' אמות ברשות הרבים

המעביר חפץ מתחילת ארבע לסוף ארבע ברשות הרבים, אף על פי שהעבירו למעלה מראשו, חייב:

טו.

מותר לאדם לטלטל ברשות הרבים בתוך ארבע אמות על ארבע אמות שהוא עומד בצידן.

ויש לו לטלטל בכל המרובע הזה. ובאמה שלו מודדין לו, ואם היה ננס באיבריו, נותנין לו ארבע אמות בבינונית של כל אדם.

ומפי הקבלה אמרו שזה שנאמר בתורה "שבו איש תחתיו" (שמות ט"ז: כ"ט) - שלא יטלטל חוץ למרובע זה, אלא במרובע זה שהוא כמידת אורך האדם כשיפשוט ידיו ורגליו, בו בלבד ישב לטלטל:

טז.

היו שנים, מקצת ארבע אמות של זה לתוך ארבע אמות של זה - מביאין ואוכלין באמצע, ובלבד שלא יוציא זה מתוך שלו לתוך של חברו. ואם היו שלשה, והאמצעי מובלע בנתיים - הוא מותר עמהן והן מותרין עמו, ושנים החיצונים אסורין זה עם זה:

לפיכך מותר לאדם לעקור חפץ מרשות הרבים, וליתנו לחבירו שעמו בתוך ארבע אמות, וכן חבירו לחבירו האחר שבצידו, אפילו הן מאה. ואף על פי שהחפץ הלך כמה מילין בשבת - מותר, מפני שכל אחד מהן לא טלטל אלא בתוך ארבע אמות שלו:

הואיל ויש לו לאדם לטלטל בכל המרובע שהוא ארבע אמות על ארבע אמות, נמצא מטלטל באורך אלכסונו של מרובע זה חמש אמות ושלשה חומשי אמה. לפיכך אין המעביר או הזורק ברשות הרבים חייב עד שיעביר חוץ לחמש אמות ושלשה חומשי אמה.

וכל מקום שאמרנו מתחילת ארבע לסוף ארבע, או המעביר ארבע אמות חייב, הוא מתחילת האלכסון של ארבע אמות עד סופו, ואם העביר פחות מזה - פטור:

נמצא כאן שלש מידות.

כיצד? העוקר חפץ מרשות הרבים ממקום זה והניחו במקום אחר ברשות הרבים,

אם היה בין שני המקומות עד ארבע אמות - הרי זה מותר.

היה ביניהן יתר מארבע אמות ועדיין הן בתוך חמש אמות ושלשה חומשי אמה - פטור.

היה ביניהן חמש אמות ושלשה חומשי אמה בשוה - הרי זה חייב, שהרי העביר החפץ חוץ לאלכסונו של מרובע: